

Stanislav ŠOTA

Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu

Petra Preradovića 17

RH - 31400 ĐAKOVO

stanislav.sota@os.t-com.hr

Igor JAKOBI

Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu

Petra Preradovića 17

RH - 31400 ĐAKOVO

ijakofi@gmail.com

ZARUČNICI¹ U MANJIM GRADOVIMA I SELIMA ĐAKOVAČKO-OSJEČKE NADBISKUPIJE O SEBI, NAJVAŽNIJIM VREDNOTAMA U ZARUČNIŠTVU I BRAKU

Sažetak

U radu su prikazani rezultati istraživanja provedenoga na uzorku od 391 zaručnika (192 zaručnika i 199 zaručnica) iz seoskih župa i župa u manjim gradovima Đakovačko-osječke nadbiskupije, koji su pohađali zaručnički tečaj kao dio bliže pripreme za sklapanje ženidbe. Cilj istraživanja bio je uvidjeti prakticiranje vjere, dob, poimanje zaručništva, saznati percepciju vrednota koje osobito cijene u zaručnika ili zaručnice, rasvijetliti predodžbu vrednota za uspješan brak. Prema dobnim skupinama najveći broj zaručnika pripada skupini između 26 i 30 godina. Najveći broj zaručnika je u vezi 3-5 godina. Zaručnice su obrazovanije od zaručnika. Praktičnih vjernika je 42,2 %. prigodnih 30,4 %, tradicionalnih 25,8 % neopredijeljenih kao i agnostika 0,8 %. Zajedno žive u kohabitacijskoj zajednici 52,2 % zaručnika; 74,5 % zaručnika zaposleno je na neodređeno vrijeme. Vrednote koje zaručnici međusobno cijene su: suosjećanje 36,8 %, vjernost 33,8 %, marljivost 6,1 %, poštovanje 4,9 %, ljubav 4,3 %, strpljivost i mudrost 3,1 %, poštenje 1,8 %, komunikacija 1 %, skromnost 0,8 % duhovnost i poslušnost 0,5 %. Za zaručnike za uspješan brak najvažnije vrednote su: poštovanje 23,8 %, iskrenost i otvorenost u komunikaciji 22,8 %, ljubav 18,9 %, vjernost 17,1 %, duhovnost 3,8 %, isti ciljevi 2,6 %, poštenje 1,8 %, suosjećajnost 1,3 %, potomstvo 1,3 %, tolerancija 0,5 %, marljivost 1 %, mudrost 0,3 % samopouzdanje 0,3 %, intimnost 0,3 %. Navedene vrednote sugeriraju da su zaručnici pod utjecajem današnjeg individualizma i materijalizma. Međusobno očekuju veliku razinu suodgovornosti, emocionalnu i egzistencijalnu ili materijalnu zrelost, najmanje teološku i/ili vjersku. Navedene vrednote ukazuju i na nužnu promjenu u sadržaju i pristupu Crkve i njezinu pastoralnom djelovanju u pastoralu zaručnika.

Ključne riječi: zaručnici, selo, manji gradovi u Đakovačko-osječkoj nadbiskupiji, vrednote, zaručništvo, brak.

1 Rad nosi naslov zaručnici, a ne mladi iz razloga što je istraživanjem utvrđeno da su svi mladi koji su pohađali tečaj priprave za brak zaručeni.

Uvod

Ne može se zanijekati da je današnji način života bitno drukčiji od načina života prije trideset, pedeset, ili još više godina. Za očekivati je da se u tom kontekstu promijenila i percepcija, poimanje, shvaćanje i življenje i zaručništva, i braka. Legitimno je postaviti pitanje s kakvim raspoloženjem i stavovima dolaze mladi danas koji se pripremaju za sklapanje ženidbe, što očekuju od braka i obitelji? Koje su to vrednote koje prožimaju njihovo zaručništvo i s kojim vrednotama smatraju da će njihov brak biti uspješan i kvalitetan? U pripremi i odluci sklopiti ženidbu i Crkva mora imati važnu ulogu. Predženidbeni pastoral bliže pripreve u Đakovačko-osječkoj nadbiskupiji u velikoj je mjeri baziran na Tečajevima pripreve za brak.²

U veljači i ožujku 2024. godine provedeno je istraživanje u šest manjih gradova Đakovačko-osječke nadbiskupije: Vinkovcima, Vukovaru, Belom Manastiru, Đakovu, Valpovu, Otoku te dva dekanata Veliko-kopaničkom i Drenovačkom u kojima nema gradskog središta. Prije nepunih deset godina istraživanje sličnog karaktera provedeno je u Osijeku, najvećem gradu Nadbiskupije.³ Cilj je istraživanja spoznati dob, obrazovanje, religioznost zaručnika, duljinu zaručničkog odnosa, koncepciju vrednota u zaručnika/zaručnice te percepciju važnih vrednota za brak u manjim gradovima i selima Nadbiskupije.

U radu su prikazani rezultati istraživanja u kojemu je sudjelovao 391 sudionik tečaja pripreve. Anketni upitnik bio je anonimn. ⁴ Anketirano

- 2 Model u Đakovačko-osječkoj nadbiskupiji osmišljen je prije četrdeset godina i još uvijek je na snazi. Struktura tečaja za zaručnike 1. večer: Izvor i razvoj ljubavi. Pravila dijaloga. Motivi izbora bračnog druga (+ bračni par). 2. večer: *Živjeti zajedno različiti. Komunikacija u braku. Psihologija bračnog para (+ bračni par)*. 3. večer: Prirodne metode planiranja obitelji. Naličje kontracepcije. Prenatalni život i odgoj djeteta. 4. večer: Božji poziv – biti odgovorni roditelji (+ bračni par). 5. večer: Božji plan o braku i obitelji (sakramentalnost ženidbe). Obitelj i župna zajednica (+ bračni par). 6. večer: Vjera – temelj braka i obitelji. Kršćanski odgoj djece (+ bračni par). Pravna dimenzija kršćanske sakramentalne ženidbe. Administrativni postupak. Usp.: Pero ARAČIĆ (ur.), *Uspjeli brak – sretna obitelj* (Đakovo: Biskupski ordinarijat Đakovo, 1989.), 1-238.
- 3 Usp.: Stanislav ŠOTA – Ivana DUGANDŽIĆ, „Stavovi mladih grada Osijeka koji su pohodili Pripravu zaručnika za brak, o vremenu, vrednotama, poteškoćama, izazovima prije braka, njihova očekivanja u braku te njihova religioznost“, *Vrhbosnensia* 23 (2019.), 409-426.
- 4 Od ukupnog broja polaznika na anketiranje je pristalo 100 %. Podaci prikupljeni anketiranjem obrađeni su metodom deskriptivne statistike izračunom aritmetičke sredine, frekvencije, relativne frekvencije i postotnog boda programa te su na koncu pohranjeni korištenjem pristupne sigurnosne zaporke u istom programu.

je 199 zaručnica i 192 zaručnika. Prije popunjavanja zaručnici su bili uvedeni u anketni upitnik dodatnim pojašnjenjima oko načina popunjavanja, razlozima provođenja istraživanja, obrazloženjima tipologije vjernika. U prvom dijelu prikazuje se dob, obrazovanje, radni status i duljina zaručništva. Drugi dio opisuje religioznost zaručnika. U trećem dijelu analiziraju se vrednote koje su najvažnije i koje zaručnik ili zaručnica posebno cijene te vrednuju kod zaručnika ili zaručnice. Četvrti dio razlaže percepciju najvažnijih vrednota zaručnika za uspješan i kvalitetan brak.

1. Zaručnici o sebi i vremenu prije braka

I danas u velikoj mjeri uobičajena predodžba sociokulturnog okvira shvaćanja i življenja vjere u gradovima i selima u pravilu se dočarava kroz dvije različite stvarnosti (slike). Vjernik u gradu je okružen mnoštvom zgrada i nebodera, smješten u anonimnost mnoštva u kojem se jedva vidi i primjećuje, okovan opasnostima individualizma i pluralnog neoliberalizma, obilježen je dinamikom i mobilnošću. On Crkvu i župnu zajednicu doživljava ponajprije kao zajednicu vjernika, stavljajući vjeru kao osnovu župne zajednice i Crkve. Za vjernika u gradu župa je zajednica vjere, bogoštovlja i ljubavi. Druga slika, vjernik u selu smješten u tradicionalnom malom mjestu i sredini s cijelim nizom unaprijed pretpostavljenih važećih elemenata: kršćanskom sredinom snažnom prožetom tradicionalnim življenjem vjere, klerikalnim pastoralom usmjerenim na tradicionalne vrijednosti, s jasnim teritorijalnim granicama, statičnim stanovništvom i vjernicima. Na izvanjskom području model seoskog vjernika najbolje ocrtava slika vjernika u kojoj se on nalazi u mjestu gdje dominira crkva i zvonik kao centralna i najveća građevina. Vjernik na selu osobnu vjeru i pripadnost župi doživljava kroz tradicijsku prisutnost Crkve u narodu. On župu doživljava kao teritorijalnu jedinicu Crkve, za koju se pragmatično-utilitarno materijalno skrbi.⁵

Pojavom novih tehnologija, napose pojavom interneta, dogodio se prevrat na području sredstva društvenih komunikacija. Preobrazba se ne odnosi samo na način komuniciranja nego na cjelokupni čovjekov život. „Neprestana raspoloživost slika i predodžbi i njihovo brzo prenošenje, čak od kontinenta do kontinenta, u isti mah djeluje pozitivno i negativno na moralni i društveni razvoj osoba, na tkivo i djelovanje društva, na razmjenu i komuniciranje između kultura, na razumijevanje i prenošenje

5 Usp.: Antun ŠUNDALIĆ, „Selo i grad kao socio-kulturni okviri shvaćanja župe“, *Socijalna ekologija* 5 (1996.), 73-81.

vrednota, na svjetonazore, ideologije i religiozna uvjerenja.“⁶ Internet je od dosadašnjih sredstava komuniciranja najmoćnije sredstvo. „Njegov je utjecaj na pojedinca, narode i međunarodnu zajednicu ogroman i raste iz dana i dan.“⁷

Internet ne pridonosi revolucionarnim promjenama samo u trgovini, obrazovanju, politici, odnosima među narodima i kulturama nego u velikoj mjeri utječe i na cjelokupni život Crkve i vjernika. U digitalnoj kulturi mijenja se dosadašnje lice i naličje vjerničkog života i pastoralnog i katehetskog djelovanja Crkve. U takvim okolnostima i u gradu, i selu ono treba biti sustavnije, kvalitetnije, sveobuhvatnije, cjelovitije, sadržajnije djelovanje, manje puko informiranje, a više evanđeoski *humus* koji obraća, preobražava, preporuča digitaliziranog čovjeka, napose naviješta, promiče i svjedoči neiscrpivost i transcendentnost evanđelja. Virtualni prostor koji gotovo briše granice i teritorijalnost i grada, i sela i sve više liči „na jedno selo“, zahtijeva autentični, osobni, kreativni i preobražavajući pastoralni i katehetski pristup. Pastiri, svećenici (župnici) trebaju biti raspoloživi, spremni i educirani „lomiti Riječ života“ u virtualnom prostoru jer i virtualni prostor i digitalna kultura su *kronos* u kojem se suvremeni postmoderni čovjek rađa, živi, uči, radi, ostvaruje, vjeruje, nada i ljubi, stoga on jest, mora postati i biti istinski *kairos* za navještaj evanđelja.

U takvim okolnostima važno je vidjeti i osluhnuti mlade koji se spremaju sklopiti ženidbu, vidjeti mijenja li se njihova percepcija vrednota u zaručništvu, braku i obitelji. Za papu Franju zaručništvo nije kraj puta, ono je početak u kojem su mladi pozvani produbiti ljubav, naučiti prebroditi teške trenutke, jedno drugom pomoći u duhovnom rastu, osjetiti što znači živjeti pedagogiju ljubavi, razvijati i održavati kvalitetan odnos udvoje, aktivno raditi na stalnom međusobnom prilagođavanju, otkrivati jedno drugome pravo lice, stvarnu osobnost, napose iz ljubavi prema zračniku ili zaručnici mijenjati sebe i raditi na sebi.⁸

6 PAPINSKO VIJEĆE ZA MEDIJE, *Etika na internetu* (22. II. 2002.), br. 1 (Zagreb: IKA, 2002.), (dalje: EI).

7 EI, br. 2.

8 Usp.: FRANJO, *Amoris laetitia Radost ljubavi* (19.III.2016.), br. 211, 161 (Zagreb: KS, 2016.), (dalje: AL).

Tablica 1. Raspodjela zaručnika prema spolu i tipu mjesta stanovanja

	Grad	Selo	Ukupno
Muško	65 46,1 %	127 50,8 %	192 49,1 %
Žensko	76 53,9 %	123 49,2 %	199 50,9 %
Ukupno	141 100 %	250 100 %	391 100 %

Novonastale okolnosti duljeg školovanja, novih izazova u osiguravanju egzistencije i rješavanja stambenog pitanja rezultiraju činjenicom da se mladi danas odlučuju u sve kasnijoj dobi sklopiti ženidbu. Od 391 zaručnika, 192 zaručnika (49,1 %) i 199 zaručnice (50,9 %) iz grada je 46,1 % zaručnika i 53,9 % zaručnica, a iz sela 50,8 % zaručnika i 49,2 % zaručnica. Iz istraživanja je vidljivo da je većina zaručnika (50,4 %) životne dobi između 26 i 30 godina, 14,6 % starije je od 31 godine, 5,6 % starije je od 36 godina.

Tablica 2. Raspodjela zaručnika po životnoj dobi

	Ukupno
do ≤25 godina	115 29,4 %
od 26-30 godina	197 50,4 %
od 31-35 godina	57 14,6 %
od 36-40 godina	15 3,8 %
od 41-45 godina	5 1,3 %
iznad 46 godina	2 0,5 %
Ukupno	391 100 %

Navedeni podatak pokazuje da je 79,8 % zaručnika do tridesete godine starosti, što je u kontekstu demografskih promišljanja mjera i govora o fertilnosti i fertile dobi izrazito pozitivan podatak. Naime, kasnije

stupanje u brak skraćuje fertilitnost, odgađa rađanje prvog djeteta, umanjuje ukupni natalitet.⁹

Tablica 3. Raspodjela zaručnika prema stručnoj spremi i tipu mjesta stanovanja

	Grad	Selo	Ukupno
NSS	0 0,0 %	1 0,4 %	1 0,3 %
SSS	75 53,2 %	160 64,0 %	235 60,1 %
VŠS/VSS	65 46,1 %	89 35,6 %	154 39,4 %
mr.sc/ dr.sc.	1 0,7 %	0 0,0 %	1 0,3 %
Ukupno	141 100 %	250 100 %	391 100 %

Kvalitetnije obrazovanje otvara bolju perspektivu za budućnost i osigurava veću vjerojatnost rješavanja egzistencijalnih pitanja. Zbog toga se mladi nastoje danas što dulje i kvalitetnije obrazovati. Premda je iz istraživanja vidljivo da je 160, odnosno 64,0 %, zaručnika završilo samo srednju školu, vidljiva je razlika u obrazovanosti između zaručnika iz grada i sela. Za 11,2 postotna boda¹⁰ veći je udio zaručnika i zaručnica iz manjih gradova Đakovačko-osječke nadbiskupije koji imaju završeno više/visoko obrazovanje ili magisterij/doktorat znanosti u odnosu na zaručnike i zaručnice iz sela. Kada se stupanj obrazovanja usporedi sa zaručnicima iz grada Osijeka, tada vidimo da je u gradu Osijeku više stručnu spremu, visoku stručnu spremu, magisterij i doktorat završilo 61,9 %, ¹¹ a u manjim gradovima i selima nadbiskupije 39,7 %. Očito da su

9 Usp.: Dražen ŽIVIĆ, „Depopulacija i starenje u Istočnoj Hrvatskoj“, *Diacovensia* 26 (2018.), 665-666.

10 Dalje se služimo kraticom pp od pojma percentage point (eng.) – postotni bod (hrv.). Postotni bod je razlika između dva postotka istog pokazatelja. Koristi se za prikaz promjena u pokazatelju u odnosu na prethodnu vrijednost. Na primjer, sadašnja vrijednost od 12 % je porasla za 2 postotna boda ako je prethodno iznosila 10 % (12% - 10 % = 2 pp). Usp.: EUROSTAT, Eurostat Statistics Explained, u: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Percentage_point (4. II. 2025.).

11 Usp.: Stanislav ŠOTA – Ivana DUGANDŽIĆ, „Stavovi mladih grada Osijeka koji su pohodili Pripravu zaručnika za brak...“, 415.

u velikim gradovima obrazovanje i društvena moć u većoj korelaciji, za razliku od manjih gradova i sela Nadbiskupije.¹²

Tablica 4. Raspodjela zaručnika prema radnom statusu prema stručnoj spremi i tipu mjesta stanovanja

	Grad	Selo	Ukupno
Nezaposlen/a	14 9,9 %	35 14,0 %	49 12,5 %
Osobni obrt/OPG	14 9,9 %	30 12,0 %	44 11,3 %
Zaposlen/a na određeno vrijeme	17 12,1 %	34 13,6 %	51 13,0 %
Zaposlen/a na neodređeno vrijeme	96 68,1 %	151 60,4 %	247 63,2 %
Ukupno	141 100 %	250 100 %	391 100 %

Jedan od razloga zašto zaručnici kasnije sklapaju ženidbu, nastojanje je mladih prije ženidbe egzistencijalno i materijalno se osigurati. I Crkvu treba zabrinuti činjenica što je od 391 zaručnika koji se spremaju sklopiti ženidbu 12,5 % nezaposleno, a 13,0 % je zaposleno na određeno vrijeme. Dakle, više od 25,5 % zaručnika planira sklopiti ženidbu s materijalnom nesigurnošću. Znakovit je podatak da među nezaposlenima i zaposlenima na određeno vrijeme 21,2 % zaručnica, a 6,1 % zaručnika, što ukazuje na podčinjen položaj žena u odnosu na muškarce i mogućnost zapošljavanja. I razne studije ukazuju da su žene bez obzira na stupanj obrazovanja više nezaposlene od muškaraca, manje plaćene, češće potpisuju ugovore o radu na određeno vrijeme.¹³

12 Usp.: Ivan CIFRIĆ, „Društveni kontekst obrazovanja“, *Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad HAZU u Bjelovaru* 11 (2017.), 6.

13 Usp.: Irena BUNIĆ, „Diskriminacija trudnica na hrvatskom tržištu rada“, *Social policy and social work* 1 (2013.), 118-122.

Tablica 5. Raspodjela zaručnika prema duljini trajanja veze i tipu mjesta stanovanja

	Grad	Selo	Ukupno
≤1	9 6,4 %	15 6,0 %	24 6,1 %
2	22 15,6 %	47 18,8 %	69 17,6 %
3-5	45 31,9 %	103 41,2 %	148 37,9 %
6-7	36 25,5 %	33 13,2 %	69 17,6 %
8-9	17 12,1 %	37 14,8 %	54 13,8 %
10-12	7 5,0 %	12 4,8 %	19 4,9 %
≥13	5 3,5 %	3 1,2 %	8 2,0 %
Ukupno	141	250	391

Duljina hodanja današnjih zaručnika znatno se produljila i nerijetko je prati tzv. život u slobodnim vezama i kohabitacija. Od sveukupnog broja ispitanih čak 38,3 % zaručnika hoda više od šest godina. Znakovita je činjenica da 6,9 % zaručnika zajedno hoda više od 10 godina. Duljina hodanja ukazuje na kompleksnost odnosa i stanja zaručnika u sociokulturnom i emocionalno-egzistencijalnom okružju i kontekstu. Ako se faza hodanja (do)živi kao proces razlučivanja i međusobnog upoznavanja, tada ukazuje na zrelost zaručnika. Međutim, ako dugotrajno hodanje postane stanovit oblik navike, poprimi obilježje stila življenja, tada je za očekivati da će se zaručnici izložiti riziku otežane izgradnje zajedničkog života jednoga dana kada sklope brak.

Tablica 6. Raspodjela zaručnika prema načinu zaruka i tipu mjesta stanovanja

	Grad	Selo	Ukupno
Pred prijateljima/u društvu	6 4,3 %	13 5,2 %	19 4,9 %
Pred roditeljima	2 1,4 %	14 5,6 %	16 4,1 %
Sami	133 94,1 %	223 89,2 %	353 90,3 %
Ukupno	141 100 %	250 100 %	391 100 %

Zaruke su u prošlosti bile vidljivi javni znak obećanja jedno drugome koji ima veoma važan društveni i crkveni značaj. Za papu Franju zaruke su vrijeme upoznavanja čiju se vrijednost treba ponovno otkriti. Zaruke su zahtjevan zajednički obostrani hod u kojem se treba (na)učiti skladno donositi odluke, živjeti i ponuditi ljubav, raditi složno, zajednički prolaziti put ljubavi, vidjeti, iskusiti ljepotu i vjernost ljubavi i u teškim trenucima. Zaruke su, veli papa Franjo, škola učenja i molitve, zajednički zaručnički hod k zajedničkom cilju, hod poput voća koje sazrijeva.¹⁴ Danas su zaruke postale posve privatan čin zaručnika, prožet izvanjskom dimenzijom materijalizma koja je u službi romantizma i iznenađenja, bez prethodnih dogovora, razgovora, svojevrsnog ugovora utemeljenog na osobnoj i zajedničkoj odluci.¹⁵

Od 391 zaručnika koji su pohodili bližu pripravu za brak 90,3 % zaručeni su sami bez prijatelja i rodbine. U društvu prijatelja zaručilo se 4,9 %, pred roditeljima i rodbinom 4,1 %. Očito da je današnja kultura postala ravnodušna na osjetljivost i ozbiljnost zaruka, a zaručnici pod velikim utjecajem socioekonomskih razloga postali sve površniji u življenju evanđeoskih vrednota, kreposti i predbračne čistoće (usp.: AL, br. 206).

14 Usp.: FRANJO, „General audience (27. V. 2015.)“, https://www.vatican.va/content/francesco/en/audiences/2015/documents/papa-francesco_20150527_udienza-generale.html (11. IX. 2024.).

15 Usp.: Milana ČERNELIĆ – Biserka JARAMAZOVIĆ, „Tradicijska obilježja zaručnog darivanja kao simbol identiteta bunjevačkih Hrvata“, Robert SKENDEROVIĆ, (ur.) *Identitet bačkih Hrvata* (Zagreb: Hrvatski institut za povijest-Hrvatsko akademsko društvo, 2010.), 215-240.

Tablica 7. Raspodjela zaručnika prema vremenu između zaruka i vjenčanja i tipu mjesta stanovanja

	Grad	Selo	Ukupno
≤6 mjeseci	9 6,4 %	12 4,8 %	21 5,4 %
do 1 godine	48 34,0 %	100 40,0 %	148 37,9 %
1-2 godine	72 51,1 %	102 40,8 %	174 44,5 %
2-3 godine	7 5,0 %	31 12,4 %	38 9,7 %
3-4 godine	2 1,4 %	2 0,8 %	4 1,0 %
≥4 godine	3 2,1 %	3 1,2 %	6 1,5 %
Ukupno	141 100 %	250 100 %	391 100 %

Zaruke i odluku o vjenčanju zaručnici međusobno povezuju. Promjene u odnosu na donedavnu praksu vidljive su i u činjenici što zaručnici zaruke i odluku o vjenčanju donose nakon što sve unaprijed dogovore. Da je tome tako, potvrđuje podatak da za 43,3 % zaručnika neće proći ni godina dana od zaruka do vjenčanja, a za 87,8 % zaručnika ni dvije godine. Za osmišljavanje kvalitetnijeg pastoralnog djelovanja bliže i neposredne pripreve za brak to je vrlo važan podatak. Budući da je gotovo iščeznuo tradicionalni oblik zaruka, zaručnici su upitani koliko će vremena proći od zaruka do vjenčanja i kada su se odlučili vjenčati. Znakovit je podatak da je većina zaručnika odluku o vjenčanju donijela prije zaruka i tijekom zaruka, njih 60,8 %, a nakon zaruka 38,9 %. Navedeno ukazuje na potpunu individualizaciju i individualiziranost današnjeg društva i čovjeka te svih njegovih događaja u životu.¹⁶

16 Usp.: Juraj JURLINA, „Strukturna i kulturna individualizacija u hrvatskom društvu od 1999. do 2018. godine. Disertacija“ (2023.), 131-143., <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:973020> (13.IX.2024.).

Tablica 8. Raspodjela zaručnika prema zajedničkom predbračnom životu i tipu mjesta stanovanja

	Grad	Selo	Ukupno
Da	88 62,4 %	116 46,4 %	204 52,2 %
Ne	53 37,6 %	134 53,6 %	187 47,8 %
Ukupno	141 100 %	250 100 %	391 100 %

Brak „*ad experimentum*“ ili kohabitacijske zajednice rastući su trend u Hrvatskoj i svijetu. Da je Crkva nemoćna u evangelizacijskom i pastoralnom djelovanju pastora braka i obitelji i da su kohabitacijske zajednice učestale i na području Đakovačko-osječke nadbiskupije, najvjerodostojnije potvrđuje podatak da 52,2 % zaručnika živi zajedno prije braka. Razlika u stavu o kohabitaciji između ženskih i muških sudionika u istraživanjima nije statistički značajna.¹⁷ Međutim, razlika o kohabitaciji značajna je kada se usporede zaručnici s prebivalištem u gradu i selu: 62,4 % zaručnika iz grada je u kohabitaciji, a 46,4 % iz sela, odnosno 53,6 % zaručnika iz sela ne živi u kohabitacijskoj zajednici, iz grada 37,6 %. Navedeni podatak ukazuje na to da zaručnici iz grada, u odnosu na zaručnike iz sela, liberalnije shvaćaju, doživljavaju i žive nauk Crkve o predbračnoj čistoći. Uz sociokulturni i društveni utjecaj na mlade danas, brojnost kohabitacije progovara o slabosti crkvenog djelovanja i krizi pastora braka i obitelji.¹⁸

2. Religioznost zaručnika

O religioznosti mladih provedena su različita i mnogobrojna istraživanja.¹⁹ Jedan od primarnih ciljeva ovoga istraživanja bio je osluhnuti

17 Usp.: Andreja BARTOLAC, „Stavovi studenata o kohabitaciji i braku“, *Socijalna ekologija* 22 (2013.), 123-125.

18 Usp.: Nikola VRANJEŠ, „Križa kao prilika za preobrazbu Crkve. Novi pastoralni pristupi u službi otpornosti pojedinaca i zajednica“, *Bogoslovska smotra* 93 (2023.), 537-539.

19 Usp.: Valentina Blaženka MANDARIĆ, *Mladi – integrirani i(li) marginalizirani* (Zagreb: GK, 2009.); Valentina Blaženka MANDARIĆ, „Mladi, religija, Crkva. Promjene u izražavanju religioznosti i crkvenosti kod mladih danas“, *Diacovensia* 29 (2021.), 579-597; Mira KLARIN – Arkadiusz KRASICKI, „Religioznost i neke dimenzije psihološke dobrobiti kod mladih, *Nova prisutnost* 17 (2020.), 229-242.

zaručnike u njihovoj religioznosti, jer uspješnost ili neuspješnost tečaja pripreve za brak uvelike ovisi o osobnoj vjerskoj raspoloživosti zaručnika (ne)sudjelovati na bližoj pripravi. Raspoloživost sudjelovanja pak je ovisna o vjerskoj i religijskoj pripadnosti i prianjanju uz evanđeoske vrednote i istine. Zbog toga tijekom istraživanja zaručnici su zamoljeni učiniti osobnu religioznu /jsku?/ samoidentifikaciju, i to nakon što im je razloženo tko se smatra praktičnim, tradicionalnim ili prigodnim vjernikom, ili pak agnostikom, ateistom, ili neopredijeljenima.

Tablica 9. Raspodjela zaručnika prema religijskoj samoidentifikaciji i tipu mjesta stanovanja

	Grad	Selo	Ukupno
Neopredijeljen/a	1 0,7 %	2 0,8 %	3 0,8 %
Agnostik	3 2,1 %	0 0,0 %	3 0,8 %
Prigodni vjernik/ca	46 32,6 %	73 29,2 %	119 30,4 %
Tradicionalni vjernik/ca	36 25,5 %	65 26,0 %	101 25,8 %
Praktični vjernik/ca	55 39,0 %	110 44,0 %	165 42,2 %
Ukupno	141 100 %	250 100 %	391 100 %

Praktičnih vjernika zaručnika sa sela i manjih gradova Nadbiskupije sveukupno je 42,2 %. Praktičnih vjernika iz seoskih župnih zajednica je za 5 p.p. više od zaručnika iz manjih gradova. Kada se usporedi postotak praktičnih vjernika mladih iz grada Osijeka (27,06 %) ²⁰ i sveukupni postotak praktičnih vjernika zaručnika iz sela i manjih gradova (42,2 %), lako se uočava snažna prisutnost sekularizacije i sekularizma u najvećem gradu Nadbiskupije. Tradicionalnih vjernika je sveukupno 25,8 %. Za 0,5 p.p. tradicionalnih vjernika je više na selu. Prigodnih vjernika sveukupno je 30,4 %. Prigodnih vjernika iz manjih gradova je više nego iz seoskih župnih zajednica. Znakovita je činjenica da se agnostikom izjasnilo 0,8

20 Usp.: Stanislav ŠOTA – Ivana DUGANDŽIĆ, „Stavovi mladih grada Osijeka koji su pohodili Pripravu zaručnika za brak...“, 422-424.

%, kao i neopredijeljenima 0,8%, a nitko ateistom, za razliku od mladih koji su pohodili tečaj iz grada Osijeka prije sedam godina. Među mladima grada Osijeka agnostika je 8,25 %, a ateista 1,37 %.²¹

Budući da 57,8 % zaručnika iz sela i manjih gradova življenje vjere nije ugradilo u svoj osobni vjernički identitet, i neredovito ili nikako ne prakticira vjeru, Crkva đakovačko-osječka pozvana je cjelokupnu bližu pripravu za ženidbu tako postaviti da ona u sebi sadržava više kerigmat-skih, evangelizacijskih i katehetskih, a manje psihološko-pedagoških sadržaja. Npr. slobodno se može postaviti pitanje što je potrebnije danas zaručnicima, približiti sadržaj psihologije muškarca i žene, kada su mladi sve obrazovaniji i kada sve kasnije ulaze u brak, ili sadržaj o značenju, napose iskustvo osobne vjere u životu u braku i obitelji.

Papa Franjo ističe da polazeći samo od prenošenja iskustva osobne vjere: „obiteljski pastoral će postići to da obitelji budu istodobno kućne Crkve i evangelizacijski kvasac u društvu“.²² Premda je vjera Božji dar, a ne plod ljudskog djelovanja, prema papi Franji, preobrazba nepravednih društvenih struktura koje negativno utječu na poimanje braka i obitelji, počevši od diktature relativizma, rodne ideologije, postmodernog društva prožetim subjektivizacijom i anarhizmom u poimanju istine i individualizmom u percepciji vrednota, moguće se suprotstaviti jedino pastoralom kojim odjekuje kerigma, prilagođena i prihvatljiva svakom mladiću i djevojci ponaosob. Kerigma koja prenosi stvarno iskustvo vjere, koja je obilježena procesom prenošenja vjere, kojom započinje rast novog vjerničkog života, ona koja prati rast, sazrijevanje, kojom se Bog služi za njezino produbljivanje, gdje se uči cijeniti smisao i ljepota vjere, molitve i služenja bližnjemu, a ne ona koja nameće duhovno i vjersko iskustvo.²³

3. Najvažnije vrednote zaručnika u zaručništvu

Od sveukupno dvanaest vrednota koje su u istraživanju zaručnici naveli kao vrednotu koju osobito cijene u zaručnika ili zaručnike, dvije vrednote su osobito važne, suosjećajnost za 36,8 % zaručnika i vjernost za 33,8 % zaručnika ili zaručnica. Na trećem mjestu je vrednota marljivosti ili radišnosti, 6,1 %. Vrednote iskrene i otvorene komunikacije, strpljivosti, ljubavi, mudrosti, poštenja i poštovanja navelo je od 1 do 5 % zaručnika. Duhovnost, poslušnost i skromnost kao vrednotu navelo

21 Usp.: Stanislav ŠOTA – Ivana DUGANDŽIĆ, „Stavovi mladih grada Osijeka koji su pohodili Pripravu zaručnika za brak...“, 422-424.

22 AL, br. 290.

23 Usp. : *Isto*, br. 287-290.

je do 1 % zaručnika; 3,3 % zaručnika nije navelo ni jednu vrednotu koju osobito cijeni kod zaručnika ili zaručnice.

Prve tri navedene vrednote jasna su poruka da današnji zaručnici žele graditi zaručnički odnos s najprije emocionalno zrelim zaručnikom ili zaručnicom, zatim egzistencijalno i naposljetku i teološki (vjerski) zrelim zaručnikom ili zaručnicom. Da je tome tako, potvrđuju i vrednote koje odmah slijede iza navedenih: poštenje, poštovanje, strpljivost, ljubav, mudrost, iskrena i otvorena komunikacija.

Veći udio zaručnika iz grada kojima je najvažnija vrednota vjernost (38,3 %) u odnosu na zaručnike iz sela (31,2 %) treba promatrati u kontekstu straha od sve učestalijih rastava i nevjernosti. Sredine s većom koncentracijom stanovništva i višim stupnjem obrazovanja i urbaniziranosti, uz koju se vežu intenzivnija susretanja tijekom noćnih izlazaka, zasigurno su okolnosti koje snažnije razvijaju iskustva moguće nevjernosti partnera. Rastave i nevjerstva sve češća su pojava i u seoskim sredinama. Danas se u Hrvatskoj razvodi svaki treći brak s tendencijom rastave na svaki drugi. U nekim krajevima kako što je Istra već svaki drugi brak doživljava brodolom, rastavu, prekid.²⁴

Tablica 10. Raspodjela zaručnika prema najvažnijoj vrijednosti kod zaručnika/zaručnice i tipu mjesta stanovanja

	Grad	Selo	Ukupno
Duhovnost	0 0,0 %	2 0,8 %	2 0,5 %
Komunikacija	1 0,7 %	3 1,2 %	4 1,0 %
Ljubav	6 4,3 %	11 4,4 %	17 4,3 %
Marljivost	7 5,0 %	17 6,8 %	24 6,1 %
Mudrost	4 2,8 %	8 3,2 %	12 3,1 %
Poslušnost	1 0,7 %	1 0,4 %	2 0,5 %
Poštenje	0 0,0 %	7 2,8 %	7 1,8 %

24 Usp.: Petra MEĐIMUREC – Ivan ČIPIN, „Tko se češće razvodi? Obrazovanje i bračna (ne)stabilnost u Hrvatskoj“, *Socijalna politika* 26 (2019.), 273-291.

Poštovanje	5 3,5 %	14 5,6 %	19 4,9 %
Skromnost	1 0,7 %	2 0,8 %	3 0,8 %
Strpljivost	3 2,1 %	9 3,6 %	12 3,1 %
Suosjećajnost	51 36,2 %	93 37,2 %	144 36,8 %
Vjernost	54 38,3 %	78 31,2 %	132 33,8 %
Bez odgovora	8 5,7 %	5 2,0 %	13 3,3 %
Ukupno	141	250	391

Uz prisutan strah od neuspjeha i mogućih lomova u zaručničkim odnosima i navedenim vrednotama: strpljivosti, ljubavi, mudrosti, poštenja, poštovanja, iskrene i otvorene komunikacije, vjernosti, ljubavi i duhovnosti zaručnici snažno iskazuju želju graditi zaručnički odnos s odgovornim zaručnikom ili zaručnicom. Želja za odgovornošću i suodgovornošću naročito je izražena zbog ubrzanog načina života današnjih zaručnika. Današnji zaručnici su svjesni da svatko od njih treba dati svoj udio odgovornosti, brzo i djelotvorno, surađujući u zajedničkim odlukama, usklađivati dužnosti, ne tražiti „svoje pravo“ i ne braniti „svoje mišljenje“, već svim silama graditi i raditi na zajedničkom dobru. Kako bi se to postiglo, zaručnici su pozvani stvarati nov pogled na međusobne odnose, nastojati usklađivati mišljenja, stavove te rasti u zajedništvu. Upravo rast u zajedništvu pruža sigurnost u ljubavi i vjernosti, stvara osjećaj zdrave i sigurne emocionalne privrženosti i zrelosti. Odgovornost i suodgovornost postaju most u zbližavanju jer se svaki trenutak doživljava prikladnim premostiti razmimoilaženja, udaljenosti i različitosti, napose biti spreman praštati, biti strpljiv, raditi na sebi i (samo)izgradnji, žrtvi, samoprijegoru, međusobnoj podršci, razumijevanju, povjerenju i poštovanju. Ne biti odgovoran i suodgovoran u zaručničkom odnosu, znači dopustiti da izgradnja zajedništva postupno nestaje te poput crva nagrizi i ljubav i vjernost. Kad se površno gleda da suodgovornost u zaručništvu i braku, moglo bi se pomisliti da je riječ o psihološkom, a ne duboko egzistencijalno-teološkom pitanju. Suodgovornost u zaručništvu i braku je dar, zadaća i dužnost. Prirodna pripadnost zaručnika ispunjena suodgovornošću živi iz međusobne vjere i ljubavi koja se po suodgovornosti očituje, čuva, raste, preobražava, razvija i hrani. Ona je i pretpostavka plodnog odgoja i djece. „Rastući u takvom ozračju, djeca će shvaćati i živjeti odgovornost ne kao nešto

što treba činiti, nešto korisno, već kao bitan životni stil koji živi od ljubavi.”²⁵

Zbog toga jedno od područja ili tema koje bi se trebalo kvalitetnije obrađivati tijekom priprave za brak jest odgovornost i suodgovornost u zaručništvu i braku. I pastoral zaručnika danas trebao bi snažnije staviti naglasak na odgovornost prema Bogu, i suodgovornost prema čovjeku. Dar njihove međusobne suodgovornosti trebao bi zahvaćati i širiti se, ne samo u braku nego i u župama, i zajednicama u kojima se nastane i žive.

4. Najvažnije vrednote zaručnika za uspješan brak

Za uspješan brak zaručnici su naveli četrnaest vrednota: poštova-
nje 23,8 %, iskrenost i otvorenost u komunikaciji 22,8 %, ljubav 18,9 %,
vjernost 17,1 %, duhovnost 3,8 %, isti ciljevi 2,6 %, poštenje 1,8 %, suosje-
ćajnost 1,3 %, potomstvo 1,3 %, tolerancija 0,5 %, marljivost 1 %, mudrost
0,3 % samopouzdanje 0,3 %, intimnost 0,3 %. Budući da je anketni upitnik
sadržavao, uz petnaest pitanja zatvorenog tipa, i dva pitanja otvorenog
tipa o vrednotama, zaručnici su naveli dvije vrednote za koje se ne može
u potpunosti točno odrediti što one znače, podrazumijevaju i uključuju:
isti ciljevi 2,6 % i intimnost 0,3 %. Za pretpostaviti je da pod „istim cilje-
vima“ jedan dio zaručnika podrazumijeva razumijevanje, a pod intimno-
šću skladan i dobar seksualni život, prožet sebedarjem i emocionalnom
zrelošću.

Tablica 11. Raspodjela zaručnika prema najvažnijoj vrijednosti za
uspješan brak i obitelj tipu mjesta stanovanja

	Grad	Selo	Ukupno
Duhovnost	4 2,8 %	11 4,4 %	15 3,8 %
Intimnost	1 0,7 %	0 0,0 %	1 0,3 %
Isti ciljevi	1 0,7 %	9 3,6 %	10 2,6 %
Komunikacija	33 23,4 %	56 22,4 %	89 22,8 %
Ljubav	34 24,1 %	40 16,0 %	74 18,9 %

25 Renzo BONETTI, *Obitelj vrelo zajedništva* (Zagreb: Novi svijet 2015.), 87.

Marljivost	0 0,0 %	4 1,6 %	4 1,0 %
Mudrost	0 0,0 %	1 0,4 %	1 0,3 %
Poštenje	2 1,4 %	5 2,0 %	7 1,8 %
Poštovanje	25 17,7 %	68 27,2 %	93 23,8 %
Potomstvo	3 2,1 %	2 0,8 %	5 1,3 %
Samopouzdanje	0 0,0 %	1 0,4 %	1 0,3 %
Suosjećajnost	1 0,7 %	4 1,6 %	5 1,3 %
Tolerancija	1 0,7 %	1 0,4 %	2 0,5 %
Vjernost	28 19,9 %	39 15,6 %	67 17,1 %
Bez odgovora	8 5,7 %	9 3,6 %	17 4,3 %
Ukupno	141 100 %	250 100 %	391 100 %

Kada se izrečene vrednote poput poštovanja (23,8 %), ljubavi (18,9 %) i vjernosti (17,1 %) analiziraju u kontekstu bitnih svojstava ženidbe jednosti i nerazrješivosti, tada se uočava da bitna svojstva zaručnici poznaju te doživljavaju kao jamac sigurnosti i čvrstoće u budućem bračnom životu. „Jednost i nerazrješivost bitna su svojstva ženidbe zato jer proizlaze iz same naravi i iz bitnih svrha ženidbe i imaju posebno značenje u kršćanskoj ženidbi budući da daju posebnu čvrstinu koja proizlazi iz slike jedinstvene i nerazrješive veze Krista i Crkve te milosti koja biva darovana sakramentom. Jednost odgovara ljudskom dostojanstvu i mogućnosti postizanja objektivnih svrha ženidbe kao što su dobro supruge i odgajanje potomstva. Nerazrješivost ženidbe proizlazi iz naravi ženidbe kao zajednice ljubavi u kojoj se supružnici potpuno daruju jedno drugome, a temelj joj je u božanskoj objavi i pozitivnom božanskom zakonu.“²⁶

26 Klara ČAVAR – Lucija ŠIKIĆ, „Bitna svojstva ženidbe - jednost i nerazrješivost“, *Magistra ladertina*, 12 (2017.), 9-10.

Međutim, kada se vrednote analiziraju i u kontekstu objektivnih svrha ženidbe, trima dobrima: dobru djece, dobru vjernosti i dobru sakramenta, gdje je potomstvo bitno za ženidbu zbog rađanja i odgoja djece, tada se opaža da zaručnici (ne)svjesno isključuju potomstvo kao bitnu svrhu ženidbe. Naime, potomstvo kao vrednotu za uspješan brak navelo tek 1,3 %.²⁷ Ženidba neće biti valjana ako stranke međusobno ne predaju i ne primaju pravo na rađanje i odgoj potomstva. Navedeni podatak s jedne strane treba zabrinuti sve pastire, pastoralne djelatnike, i članove Crkve jer je očito da dosadašnje evangelizacijsko i katehetsko nastojanje nije polučilo značajnije rezultate, a s druge strane ne navođenje potomstva bitnom svrhom i vrednotom za uspješan brak pokazuje da su i zaručnici i zaručnice „djeca našeg vremena“, pod velikim utjecajem sekularizma, materijalizma i individualizma. Papa Franjo u pobudnici *Amoris laetitia* poziva sve zaručnike i bračne drugove da nastoje prevladati i u sebi pobijediti „lagodni individualizam i da stalno imaju pred očima drugoga“.²⁸ Očito da je današnjim zaručnicima manje važno ono što se od njih očekuje i na što su oni pozvani pružati bračnom drugu, od onoga što bračni drugovi „trebaju“ pružati njima. Stoga, na tragu sve prisutnijeg individualizma treba promatrati i navedenu vrednotu ljubavi, koju je navelo 18,9 % zaručnika. „Ljubav uvijek daje život. Zbog toga, bračna se ljubav ne iscrpljuje u bračnom paru, bračni drugovi, dok se predaju jedno drugome, preko samih sebe daruju jedno stvarno biće, dijete, živi odraz svoje ljubavi, trajni znak bračnog jedinstva te živu i nerazrješivu sintezu svoga bića kao oca i majke.“²⁹

Dobro vjernosti u kontekstu sve učestalih rastava bitna je i kod samog čina sklapanja ženidbe i za vrijeme trajanja bračne veze. Uzajamna vjernost roditelja je od velike važnosti za dobro i zdravlje djece, kao i za dobrobit cijelog društva i Crkve. Vjernost je treća vrednota koju su zaručnici naveli kao vrednotu za uspješan brak. Znakovita je činjenica da je vrednota vjernosti prema *European Value Study* u Republici Hrvatskoj 2008. godine zauzela prvo mjesto. Ona je žurni poziv Crkvi i njezinim pastoralnim djelatnicima da kvalitetno osmisle pastoralno-katehetsko djelovanje u kojem će se promicati vrednote i dostojanstvo braka i obitelji.³⁰

27 Usp.: Klara ČAVAR – Lucija ŠIKIĆ, „Bitna svojstva ženidbe...“, 14.

28 AL, br. 156.

29 Isto, br. 156.

30 Usp.: Josip ŠIMUNOVIĆ – Veronika RELJAC, „Bitne vrednote za uspješan brak, teološki pristup, Josip BALOBAN – Krunoslav NIKODEM – Siniša ZRINŠČAK (ur.) *Vrednote u Hrvatskoj i u Europi - komparativna analiza* (Zagreb: KS, 2014.), 134-137.

Premda između gradskih i seoskih zaručnika ne postoji izraženija razlika, ona je ipak prisutna. U gradovima je u odnosu na sela veći udio onih koji od bračnog druga ponajprije očekuju da ih poštuje (9,5 p.p.), da bude vjeran/vjerna (4,3 p.p.) te da ih voli (8,1 p.p.). Percepcija vrednota zaručnika Đakovačko-osječke nadbiskupije sugerira individualizirano shvaćanje braka i života u njemu, implicira raskorak u željama, stavovima i načinu života, pokazuje velika nadanja i očekivanja uglavnom od druge strane, potvrđuje da prevladavaju „tradicionalne“ vrednote i „tradicionalno“ shvaćanje braka i obitelji.³¹

Umjesto zaključka

U istraživanju nastojali smo ponajprije analizirati i utvrditi kakvu percepciju vrednota u zaručništvu i braku imaju oni koji se nalaze neposredno pred vjenčanjem, a koji su pohodili tečaj priprave za brak organiziran u okrilju Katoličke Crkve. Na temelju uvida u njihovu religioznost i percepciju o vrednotama moguće je graditi određene prijedloge za bližu pripravu prikladnu vremenu i prostoru, odnosno današnjoj hrvatskoj društvenoj i crkvenoj zbilji. Naime, današnji način života, okolnosti, problemi i mogućnosti bitno su drukčiji od prijašnjih vremena kada se osmišljavala bliža priprava za brak, čija je struktura i dan danas na snazi. Suvremeni oblici komunikacije, mobilnost, opća dostupnost svih informacija, formiraju jedan specifičan način života mladih prije braka, za vrijeme zaručništva i napose u braku, utječu na sustav vrijednosti i vrednota, stvaraju novi pogled na svijet, društvo, Crkvu, obitelj, brak.

Istraživanje pokazuje da među zaručnicima praktičnih vjernika je 42,2 %, prigodnih 30,4 %, tradicionalnih 25,8 %, neopredijeljenih kao i agnostika 0,8 %. Zajedno živi u kohabitacijskoj zajednici 52,2 % zaručnika. Kad govorimo o vrednotama koje zaručnici međusobno cijene, jesu ove: suosjećanje 36,8 %, vjernost 33,8 %, marljivost 6,1 %, poštovanje 4,9 %, ljubav 4,3 %, strpljivost i mudrost 3,1 %, poštenje 1,8 %, komunikacija 1 %, skromnost 0,8 % duhovnost i poslušnost 0,5 %.

Za uspješan brak najvažnije vrednote zaručnika su poštovanje 23,8 %, iskrenost i otvorenost u komunikaciji 22,8 %, ljubav 18,9 %, vjernost 17,1 %, duhovnost 3,8 %, isti ciljevi 2,6 %, poštenje 1,8 %, suosjećajnost 1,3 %, potomstvo 1,3 %, tolerancija 0,5 %, marljivost 1 %, mudrost 0,3 % samopouzdanje 0,3 %, intimnost 0,3 %.

31 Usp.: Josip BALOBAN – Gordan ČRPIĆ, „Bitne vrednote za uspješan brak u Hrvatskoj“, *Bogoslovska smotra* 70 (2000.), 335-338.

Prijedlozi za buduću pastoralnu praksu vidljivi su iz percepcije zaručnika o vrednotama koje osobito međusobno cijene i predodžbe vrednota koje osiguravaju kvalitetan bračni i obiteljski život. Crkva treba tijekom bliže priprave i na tečajevima priprave za brak više, bolje i kvalitetnije staviti naglasak na evangelizacijske sadržaje, a manje na one koji progovaraju o psihologiji muža i žene i emocionalnim stanjima u zaručništvu i braku. Potrebno je ukomponirati sadržaje koji će približiti svijest o odgovornosti, napose suodgovornosti u izgradnji bračnog i obiteljskog gnijezda, kućne Crkve i obitelji, i to novim pristupom, načinom, stilom i jezikom, prihvatljivim i razumljivim današnjim mladima.

BETROTHED COUPLES IN SMALLER TOWNS AND VILLAGES OF THE ARCHDIOCESE OF ĐAKOVO-OSIJEK ABOUT THEMSELVES, THE MOST IMPORTANT VALUES IN BETROTHAL AND MARRIAGE

Summary

The paper presents the results of a study conducted on a sample of 391 betrothed couples (192 betrothed men and 199 betrothed women) from rural parishes and parishes in smaller towns of the Đakovo-Osijek archdiocese, who attended an engagement course as part of closer preparation for marriage. The goal of the research was to find out the practice of religion, age, and the concept of betrothal, to find out the perception of the values particularly valued in the fiancé or fiancée, and to shed light on the idea of values for a successful marriage. According to age groups, the largest number of engaged people is between 26 and 30 years old. The largest number of engaged people have been in a relationship for 3-5 years. Fiancées are more educated than fiancés. 42.2% are practical believers, occasional 30.4%, traditional 25.8% undecided, and agnostic 0.8%. 52.2% of betrothed couples live together in a cohabitation union. 74.5% of betrotheds are employed for an indefinite period. Values that the betrothed mutually appreciate are: compassion 36.8%, fidelity 33.8%, diligence 6.1%, respect 4.9%, love 4.3%, patience and wisdom 3.1%, honesty 1.8%, communication 1%, modesty 0.8%, spirituality and obedience 0.5%. For betrothed couples, the most important values for a successful marriage are respect 23.8%, honesty and openness in communication 22.8%, love 18.9%, fidelity 17.1%, spirituality 3.8%, same goals 2.6%, honesty 1.8%, compassion 1.3%, offspring 1.3%, tolerance 0.5%, diligence 1%, wisdom 0.3% confidence 0.3%, intimacy 0.3%. The above values suggest that the bride and groom are under the influence of today's individualism and materialism. They mutually expect a high level of co-responsibility, emotional and existential or material maturity, and at least theological and/or religious maturity. The above-mentioned values also indicate a necessary change in the content and approach of the Church and its pastoral action in the pastoral care of the betrothed.

Keywords: betrothed, village, smaller towns in the Archdiocese of Đakovo-Osijek, values, betrothal, marriage.